בס"ד

גליון ב"ה
חודש מנחם־אב
תהא שנת
פלאי המשיח

פלאות עדותיך

אמרות טהורות מהגה"ח רבי יצחק פייוויש גינזבורג שליט"א

תשעת עיקרי האמונה של פנימיות התורה

אותיות, כלים, אמונות

ידועים ומפורסמים הם עיקרי האמונה המבוארים בדברי הרמב"ם, במספר י"ג. במאמר שלפנינו נבאר בעזרת ה' את העיקרים של פנימיות התורה, ט' במספר. הסך הכולל יהיה כ"ב עיקרים, בסוד "עשרים ושתים אותיות יסוד" שבריש ספר יצירה.

כ"ב העיקרים (וכן כ"ב האותיות) מקבילים לכ"ב ימי בין המיצרים (כולל ימי יז בתמוז ו־ט באב עצמם). ביז בתמוז אירע חטא העגל, לאחריו נאמרו י"ג מדות הרחמים (ולכן לאחריו יש י"ג ימים בחודש תמוז), וב־ט באב אירע חטא המרגלים, לאחריו נתגלו עוד ט' מדות הרחמים, גבוהות יותר (וכנגדן יש ט' ימים בחודש אב בתוך ימי בין המיצרים). גם באותיות, גם במידות הרחמים, גם בימים וגם בעיקרי האמונה – שורש הט' – חלק פנימיות התורה – גבוה יותר משורש הי"ג, נגלה דתורה (למרות שבחיצוניות הם מקבלים מהי"ג, בשורשן הם מעליהם, ואכמ"ל).

להבין את הקשר בין 'אותיות' ל'אמונה' נקדים, שדברי הספר־יצירה באים בהמשך לדבריו הקדושים על "ברא את עולמו בשלשים ושתים נתיבות – עשר ספירות בלימה ועשרים ושתים אותיות יסוד"[א] והיינו, שהספירות הקדושות הם אורות וה'אותיות' הם בחינת הכלים[ב].

והנה **אמונה** רומז ל'מנא', שהוא 'כלי' בארמית. והיינו, שהאורות והכלים הם בסוד 'אמת ואמונה': האורות הם האמת עצמה (כלשנא דקרא "אורך ואמתך"[ג]); ואילו הכלים הם שורש חיצוניות הבריאה, היכן שהאמת של הקב"ה אינה מאירה, והנברא מפתח בעצמו חוש רוחני לשמוע (דערהער) ולקלוט את האמת האלוקית שמעל ומעבר ליכולת ההשגה המוגבלת שלו, וזהו **האמונה**. **כב** האמונות רמוזות **בכב** התבות שבפתיחת הספר יצירה: "...י־ה הוי' צבאות אלהי ישראל אלהים חיים וכו'"[ד].

תשעת עיקרי האמונה

תחילה נזכיר את בקצרה את כל ט' העיקרים של פנימיות התורה, ואחר כך נבארם. (א) תורה חדשה (ב) עבודה צורך גבוה (ג) התחדשות והשגחה (ד) ירידה צורך עליה (ה) דירה בתחתונים (ו־ז) כח הצדיק (ח) נשמות ישראל (ט) ארץ־ישראל[ה].

חכמה: תורה חדשה מאתי תצא

הנביא אומר "תורה מאתי תצא"[ו] ופירשו חז"ל: "אמר הקדוש ברוך הוא תורה חדשה מאתי תצא, חידוש תורה מאתי תצא"[ז].

ואמרו חז"ל[ח], שהתורה של העולם הזה היא 'הבל' לגבי התורה־חדשה שתתגלה על ידי מלך המשיח. וברש"י[ט] על שיר־השירים: "ומובטחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמיה ומסתר צפונותיה".

עיקר זה הוא כנגד (כלומר שמוסיף על) עיקר האמונה של הרמב"ם ש"זאת התורה לא תהא מוחלפת ולא תהא תורה אחרת מאת הבורא יתברך שמו" והרי כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כבר נאמר למשה מסיני[י]. והנה יש "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"[יא] ובכל דור מקבל ומגלה משה רבינו 'פנים חדשות' בתורה. ובפרט, בביאת משיח צדקנו – "גואל ראשון הוא גואל אחרון" – תתגלה 'תורה חדשה' ממש.

נאמר בזוהר[יב] "אורייתא מחכמה נפקת" (יוצאת), התורה של עולם הזה יוצאת מחיצוניות החכמה[יג] והתורה שלעתיד לבוא יוצאת מפנימיות החכמה. ככל שיש לאדם ביטול גדול ואמיתי יותר כך נביעת האין סוף[יד] שבחכמה גדולה יותר.

והנה "אורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד", אחדות זו שהיא אחדות מוחלטת היא הסיבה האמיתית למה שנראה כשני הפכים בנושא אחד: נצחיות התורה וחידוש התורה לעתיד לבוא. כשם שה' יתברך, עצמותו ומהותו, נצחי לעולם ועד – "אני הוי' לא שניתי"[טו] – ואף על פי כן (ובגלל זה עצמו) הוא משתנה בגילויו וכדברי רז"ל[טז] "על הים

[מתוך המאמר "תשעת עיקרי האמונה של פנימיות התורה" בספר "אמונה ומודעות"]

א) עד כאן מעין לשונו שם.

ב) ראה תניא (שער היחוד"א סוף פרק ד') – 'והכלים הן הן האותיות'.

ג) תהלים מג, ג.

ד) עיין שם, ובפירוש הגר"א שם.

ה) והם שייכים ל־חכמה בינה חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, כדלהלן.

ו) ישעיה נא, ד.

ז) ילקוט שמעוני פרשת שמיני רמז תקלח.

ח) קהלת־רבה יא, יב (ח).

ט) א, ב. דיבור־המתחיל כי טובים.

י) והנה 'תלמיד ותיק' בגימטריא 1000 – רמז לאלף אורות שנמסרו למשה רבינו במתן־תורה, והוא בגימטריא **ישראל בעל שם טוב**.

יא) ויק"ר כב, א.

יב) תקוני זהר תיקון סט (קיג א).

יג) חלק ב' קכא, א.

יד) נובלות חכמה שלמעלה תורה (ב"ר יז,ז. וראה תורה אור קיא, ד).

טו) כלשון הבעל שם טוב – כתר שם טוב, קמ.

טז) מלאכי ג, ו.

יז) רש"י שמות כ, ב.

נדמה כגבור מלחמה ובהר סיני כזקן מלא רחמים" (ועוד כיוצא בזה) – כמו כן התורה היא נצחית ובלתי משתנית בעצם, ויחד עם זה בכל דור ודור ובפרט בבוא מלך המשיח היא מתגלית בבחינת 'פנים חדשות באו לכאן'.

בינה: עבודה צורך גבוה

על פי נגלה דאורייתא "לא ניתנו מצוות לישראל אלא לצרף בהן את הבריות"[יח], שכן הוא יתברך אינו זקוק לעבודתנו, "אם צדקת מה תתן לו"[יט].

אבל לפי הנסתר דאורייתא יודעים ומרגישים אנו כי קיים צורך אצלו יתברך כביכול בעבודת האדם ו"למעשה ידיך תכסוף"[כ] – עבודה צורך גבוה ו"נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני"[כא].

עיקר הנחת־רוח בעבודת האדם הוא כאשר העבודה בשמחה – "עבדת את הוי' אלקיך בשמחה וטוב לבב מרוב כל"[כב], ובזה זוכה הוא להוסיף שמחה וגילוי אור עצמי באור אין־סוף ב"ה, כמו שנאמר "ויספו ענוים בהוי' שמחה"[כג], שמחה בהוי' לא נאמר אלא "בהוי' שמחה", לומר שהענוים מוסיפים בהוי' שמחה, על ידי מה שהם עושים את עבודתם בשמחה של מצוה.

הנה "באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא" – מההתעוררות למטה מצד האדם נעשית התעוררות למעלה. התעוררות האדם היא בחינת תשובה, ותשובה קשורה **לבינה**, שנאמר "ולבבו יבין ושב"[כד].

חסד: התחדשות הבריאה בכל רגע והשגחה פרטית

על פי הנגלה דתורה יש להאמין ולדעת שה' יתברך ברא את העולם יש מאין ואפס המוחלט. ולפי הפנימיות, האמונה היא גם מה שהבריאה היא תמידית בכל רגע ורגע. ענין זה קשור למידת **החסד** העליון – "עולם חסד יבנה"[כה], 'יבנה' תמיד בכל רגע מחדש, שהרי "חסד אל כל היום"[כו].

הרגשת חידוש הבריאה בכל רגע היא היא הרגשת החסד האלוקי המהוה את העולם. ה' יתברך בורא את העולם בכל רגע מתוך אהבתו המופלאה לכל בריה ובריה אשר ברא לכבודו.

דיבורו של הקב"ה (עשרה מאמרות) הוא תמידי. אמנם, זהו רק החיצוניות של יחס ה' לעולמו, ואילו הפנימיות של יחסו הוא ענין ההשגחה הפרטית, הסתכלות מלאה אהבה ודאגה לכל אחד מהנבראים.

גבורה: ירידה צורך עליה, גם בנוגע לחטא

מצד מידת **הגבורה** יש גם צמצומים המביאים לירידה רוחנית, אבל לפי הפנימיות הרי זה צורך עליה למקום נשגב ונעלה באין־ערוך. על זה נאמר "במקום שבע"ת עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד" – 'מקום' בעלי התשובה הוא מקום העליה שבאה על ידי הירידה דוקא. האהבה המסותרת בלב כל יהודי מביאה אותו לתשובה מאהבה, והזדונות נעשים זכויות ממש, החטא והריחוק מרבונו של עולם מתבררים כמי שדוחפים להתקרבות הכי גדולה ועצומה.

אמנם החטא הוא נגד רצון העליון, אך בתוך תוכו מסתתרת 'כוונה' של עצמותו יתברך אשר למעלה מגילוי רצונו, וכאשר האדם חוזר בתשובה שלימה הריהו מידבק בעצמותו. וה'ירידה' של החטא הביאתו לבסוף ל'עליה' ודביקות הכי נעלית.

תפארת: דירה לו יתברך בתחתונים

מכל הטעמים שבספרים הקדושים על כוונת הבריאה, הטעם העמוק ביותר הוא מה ש"נתאוה הקדוש ברוך הוא להיות לו דירה בתחתונים"[כז]. על 'דירה' זו נאמר "**כתפארת** אדם לשבת בית"[כח].

התפארת שהיא מידת הרחמים עומדת בנקודה האמצעית של הקו האמצעי – אמצע שבאמצע. והיינו, ממידת החסד בא ענין ההתחדשות וההתהוות התמידית, מידת הגבורה היא שורש סדר ההשתלשלות וה'ירידה' בעולמות[כט], ועל מידת הרחמים נאמר "אז יבקע כשחר אורך"[ל], אור ה' בוקע את חשכת המציאות התחתונה ונעשה 'דירה בתחתונים'.

נצח והוד: כח הצדיק

דוד אמר: "צדיק מושל יראת אלקים"[לא], ופירשו חז"ל[לב] "מי מושל בי – צדיק". ויש בזה ב' בחינות, אחת כנגד ספירת הנצח ואחת כנגד ספירת ההוד[לג], "צדיק גוזר והקב"ה מקיים" (בנצח) ו"הקב"ה גוזר וצדיק מבטל" (בהוד).

בכל אחת מהבחינות, ה'גזירה' היא מצד הנצח ו'קיום' הגזירה או 'ביטול' הגזירה הם מצד ההוד. כאשר בידי הצדיק לגזור גזירה ביחס להנהגת העולמות, הקב"ה מודה (לשון **הוד**), מסכים ו'מקיים'. ומה שהצדיק מבטל גזירתו של מקום הוא בסוד "הודי נהפך"[לד], למעליותא – בגלוי אין הצדיק מודה ומסכים לה', אך בפנימיות, הצדיק 'מודה' ומגלה את פנימיות רצונו של הקב"ה, שפעמים הפוך הוא מרצונו הגלוי. רק 'בן' יכול לחוש ברצון הנעלם של אביו. על שתי הבחינות הנ"ל נאמר: "נצחוני בני נצחוני"[לה].

יסוד: "ועמך כולם צדיקים"

כל אחד ואחת מישראל הוא צדיק, "ועמך כלם צדיקים"[לו], "ונפש השנית מישראל היא חלק אלוה ממעל ממש"[לז], ובנוסף לזה יש בכל יהודי מעלה פרטית אשר לא נמצאת בשום יהודי אחר[לח].

"וצדיק **יסוד** עולם"[לט] – נשמת איש ישראל נשלחה למטה לעולם הזה 'עלמא דשיקרא' המשקר כאילו הוא ברא את עצמו ומנהל את עצמו, והיהודי בעבודת ה' שלו הוא היסוד[מ] וההצלה של העולם.

מלכות: ארץ־ישראל וגוף היהודי

עיקר האמונה האחרון של תורת הנסתר הוא שגם בחומר הגשמי של העולם הזה תתכן סגולה אלקית. המלכות רומזת לארץ התחתונה – "והיה הוי' למלך על כל הארץ"[מא]. בארץ ישראל אפשר בקל להבחין בהשגחת ה' יתברך על כל פרט ופרט של עולמו שברא לכבודו. כשם שארץ ישראל היא ה'כלי' להשראת השכינה, כך הגוף היהודי הוא ה'כלי' הראוי לקבל ולגלות בו את ה"חלק אלוה ממעל ממש"[מב].

יח) ויק"ר יג, ג.
יט) איוב לה, ז.
כ) שם יד, טו.
כא) ספרי פינחס כח, ח.
כב) לשון הפסוק דברים כח, מז.
כג) ישעיה כט, יט.
כד) שם ו, י.
כה) תהלים פט, ג.
כו) שם נב, ג.
כז) תניא פרק לו.
כח) ישעיה מד, יג.
כט) אשר הם צורך עליה, כנ"ל אות ה'.
ל) ישעיה נח, ח.
לא) שמואל־ב כג, ג.
לב) מועד־קטן טז, ב.
לג) הנצח וההוד הם 'תרין פלגי גופא' היינו שני חצאי 'גוף' אחד.
לד) דניאל י, ח.
לה) בבא מציעא נט, ב.
לו) ישעיה ס, כא.
לז) תניא ריש פרק ב'.
לח) ראה תניא אגרת הקודש כח.
לט) משלי י, כה.
מ) עיין מדרש רבה תחילת פרשת נח.
מא) זכריה יד, ט.
מב) וראה עוד תניא פרק מט.

חושי החודשים וביאורם בחסידות

עבודת חודש מנחם־אב – תיקון חוש השמיעה

בקבלה ובחסידות מבואר כי האדם השלם ניחן בשנים־עשר חושים, המקבילים לי"ב חודשי השנה ולי"ב השבטים. השנה, בכל גליון יבואר בע"ה סוד חושו של החודש הנוכחי וכיצד יש לפתחו ולקדשו.

✦

מבין שנים־עשר חושי הנפש, החוש המקביל לחודש אב הוא חוש השמיעה.

חוש שמיעה נפשי היינו האזנה פעילה. כפשוט, יש פער גדול בין לשמוע ובין להקשיב. השומע ה'סָבִיל' אינו משתהה עם המלים, אינו מנסה להפנים ולעבד אותם, ועל כן הביטוי השגור לתארו הוא 'נכנס באוזן אחת ויצא מהאוזן השניה'. המקשיב, לעומת זאת, באמת קשוב לדברים ו"עושה [באופן פעיל] אוזנו כאפרכסת". הוא מחדיר לתוכו את המלים או הצלילים שהוא שומע, מחברם יחדיו ומנסה להבין מה מנסים לומר לו.

ניתן להסביר ששמיעה רוחנית היא כאשר לא מנסים לשמוע את קולו של מישהו אלא לשמוע בקולו, במובן המילולי של הביטוי, לשמוע מה נמצא בתוך הקול. האזנה אמיתית, בטרם היא מבקרת או חורצת דין, שואפת להזדהות במידת האפשר עם דברי הדובר, לקלוט לאן הוא חותר ו'ללכת' עם המהלך שלו.

✦

האירוע המרכזי של חודש אב הוא כמובן חורבן ב' בתי המקדש בט' אב. חורבן בית ראשון והיציאה לגלות בבל היו תחילת דעיכת הנבואה בישראל, שהיא במהותה ראייתית (נבואה היא "וארא מראות א־להים" וכו'), ועברנו לעידן חז"ל, עידן של עיסוק ברצון ה' בצורה שכלית ושמיעתית, בו יש להקשיב לכל הדעות על מנת להגיע לפסיקה (ושגם גילויי הנבואה החודרים אליו לעתים הם שמיעתיים – "בת קול").

המעבר מנבואה לחכמה היה ירידה, אך כל ירידה היא כנודע לצורך עליה. הנפילה מנבואה של ראיה לעולם בית המדרש, לא נועדה אלא כדי לטפס מחדש אל הנבואה באופן שכולל גם את השכל, הן התורני והן האנושי. חיבור הנבואה והחכמה הוא יעודה של הקבלה (העולה בגימטריא כמנין **חכמה־נבואה**), ואכן הראשון להתחיל לפרסם את תורת הנסתר היה אחד מפוסקי ההלכות במשנה, רבי שמעון בר יוחאי, מגלה אור הזוהר הקדוש.

כיצד סלל רבי שמעון את הדרך חזרה מהחכמה השמיעתית לנבואה הראייתית? מצד אחד תורתו, כמו שמו, היתה שמיעתית ושכלית. אך מצד שני היתה זו שמיעה מיוחדת: רבי שמעון אינו מרים קולו בבית המדרש, אלא רוכן לאוזנינו ולוחש סוד. ועוד: בניגוד לחכמים הפונים לזה לזה בלשון "תא שמע", בוא ושמע, רשב"י וחבריו בספר הזוהר פונים זה לזה במלים "תא חזי", בוא וראה. כלומר, רבי שמעון לא רוצה שנשמע את סודו אלא שנראה אותו. הוא לוחש אותו באוזננו כדי שהוא יתורגם בראשנו ל"מראות א־להים", כדי שנשחזר את רוח הנבואה ששרתה עלינו בימים בהם היינו "רואים את הקולות".

אך זה לא הסוף. כפי ששמו של רבי שמעון מעיד, עניינו האמיתי הוא שמיעה ולא ראיה; וכפי ששמו של ספר הזוה"ק מעיד, עניינו האמיתי הוא אור ולא קול. מכאן שהיעד הסופי של רשב"י והזוה"ק אינו ראיית הקולות אלא משהו מיוחד הרבה יותר – שמיעת המראות. ראיית הקולות היא השגה מוחשית של עניינים מופשטים, ושמיעת המראות היא ההיפך: השגה רוחנית של המציאות המוחשית! בהגיענו לשיא ההשגה הרוחנית והנבואית, למצב בו אנו לא רק שומעים בשכלנו הקר את הקול הנבואי אלא ממש רואים אותו בעיני רוחנו, אל לנו להסתפק בכך אלא עלינו לשוב מטה, אל העולם הזה הנגלה, הפעם במטרה לקלוט אותו בחושים חדשים: במקום לראות אותו כמות שהוא, לשמוע את מהותו הפנימית.

דברי בני חכם חן

אוצר קצר – מתוך דברי רבינו שליט"א

נחמה בכפליים

אחרי תשעה באב קוראים את הפטרת "נחמו נחמו עמי" – נחמה בכפליים. נחמה אחת היא "ירידה צורך עליה", להבין שכל הירידה עד שאול תחתית כי מלכתחילה חלק בלתי נפרד מהעליה. הנחמה השניה היא "עליה צורך ירידה", תכלית בריאת העולם אינה עליה להיכלל בעצמותו יתברך אלא "דירה בתחתונים", גילוי העצמות ממש במציאות הגשמית של העולם הזה התחתון, שאין תחתון למטה ממנו.

באהלי צדיקים

ההוזה הק' מלובלין זיעוב"א
יומא דהילולא –
ט' מנחם־אב

הרה"ק רבי יעקב יצחק הלוי הורוויץ זיעוב"א נולד בשנת תק"ה בפולין, היה תלמידם של הרה"ק שמעלקע מניקלשבורג, המגיד הגדול ממעזריטש, ור' אלימלך מליז'ענסק. נסתלק בתשעה באב תקע"ה ומנו"כ בעיר לובלין.

תשובה ואהבה

מנהג מיוחד היה לחוזה מלובלין על פי האר"י הקדוש (שיום פטירתו חל ארבעה ימים לפניו): בכל ערב שבת, כשהיה קורא שנים מקרא ואחד תרגום, היה עושה זאת מתוך ספר תורה כשר.

בכל פעם שהיה מוציא את ספר התורה מהארון כדי לעבור על הסדרה, היה עומד ליד הספר וצועק לעצמו את הפסוק "ולרשע אמר אלהים: מה לך לְסַפֵּר חוקי?!". אחר כך הרים ידיו ואמר "איך טו תשובה [אני עושה תשובה]". ומיד פנה שוב לעצמו ואמר "אבל לפני שבוע אמרת אותו הדבר!" והשיב "אבל עכשיו אני מתכוון באמת"... כך חזר על עצמו מידי שבוע.

התשובה התמידית, שאינה מתעייפת לעולם מן הנסיון להשתפר, אופיינית לצדיקים רבים – אולם כל צדיק מביא לידי ביטוי את הנקודה הזו בדרכו שלו. באופן מיוחד הצטיין בכך רבי זושא מהאניפולי, למשל, שהיה מבטיח כל לילה ש"מחר באמת יהיה אחרת".

מדוע החוזה מתעורר לתשובה דווקא מול ספר תורה? אמירת שנים מקרא ואחד תרגום, היא השיא של עבודת "לחיות עם הזמן", כלשון אדמו"ר הזקן. בכל יום ויום מקבל היהודי מסר ישיר מן התורה, והוא הדבר האקטואלי ביותר – וגם המעורר ביותר לתשובה, לתקוה ובטחון ש"הפעם יהיה אחרת". אפשר אף לומר, כי זו כוונת המשיח כשאמר לרבי יהושע בן לוי שיבוא "היום": אם תקשר את מאורעות יומך עם התורה, ובעצם תהפוך את הנשמה לגשר בין האלוקות ובין העולם – אז אוכל לבוא ולשכון בו [אגב, הדרך הייחודית של החוזה לחיות עם הזמן, מלמדת גם כי לכל פרשה ישנו סוג מיוחד של תשובה המתאים לה: לא הרי תשובה של שבת חזון, כהרי תשובה של שבת נחמו].

מן הצעקה המאוימת, השבה בכל שבוע, ניתן לטעות ולחשוב כי החוזה היה צדיק שכולו יראה, פחד וריחוק. אך הדברים רחוקים מאוד מן האמת. בחצרו שררה אווירה של פתיחות ונעימות, והוא נהג לומר כי אינו מסוגל להטיל אימה על תלמידיו. ומנהג היה לו, לחפש בכל יום ילד קטן כדי לתת לו מעט דמי כיס. את מנהגו זה הסביר: הדבר הגדול ביותר הוא לגרום נחת רוח ליהודי. אם אתן סכום כסף לאדם מבוגר, כמה ישמח בו? מעט מאוד... הטרדות יציפו אותו וימנעו ממנו לשמוח, אפילו אם יהיה זה סכום משמעותי. ילד קטן לעומת זאת, שמח ונהנה מאוד מן הפרוטות הכי קטנות.

מהו היחס, אם כן, בין היראה לאהבה אצל החוזה? על כך הוא מביא בספרו דרשה מרבי זושא מאניפולי, שכזכור דומה לו גם בעבודת התשובה, ומרחיב בה:

> מעין זה יש לפרש הפסוק "ואני בה' אצפה, אוחילה לאלקי ישעי, ישמעני אלקי". דהנה שמעתי מהרב ר' זושע שיחי', על מה שאמרו רז"ל: בעקבות משיחא... יראי חטא ימאסו. אמר הוא [רבי זושא], שיהיה אז עיקר לעבוד אותו יתברך [באהבה], ומדרגת יראת חטא ימאסו... וזה ואני בה' אצפה לשון צפוי למזבח, כמו על כל פשעים תכסה אהבה. פירוש, "אני" את היראה, "בה'" הוא האהבה, "אצפה" [ו]אכסה.

רבי זושא הופך בדרשתו את הקללה לברכה, ואת מאיסת היראה לבקשת אהבה. כל פעולה מיראה, אפילו יראה מתוצאה רוחנית שלילית שתהיה לחטא על הנפש, תהיה מאוסה ונמוכה מחמת אהבת ה' השופעת שיביא המשיח. בכלל, הדרך של פנימיות התורה היא למעט בעיסוק בעונש ובדין. כך מסופר על האריז"ל, כי אמר שביכולתו להעניש את מתנגדיו – "אך כעת הוא עולם התיקון, וחס לי להעניש שום בריה". אפילו במקומות שנצרכת בהם הפעלה של מדת הדין, היא איננה עונש כי אם שכר – דאגה לתיקון החוטא, על דרך "שכר עברה עברה" שבפרקי אבות.

ואפשר לומר, כי באמת הא בהא תליא: המצב השורר היום, בו רבים בציבור מואסים ביראי ה', נובע מכך שאינם מרגישים כי שומרי התורה ומצוות פועלים מתוך אהבה. זהו דור שרק אהבה מדברת אליו: אהבת ה', אהבת ישראל ואפילו אהבת הטבע, הכל קשור יחד, וגורם לכך שאנשי יראה ימאסו.

על פי דרשה זו של רבי זושא מסביר החוזה את הפסוק "ואני בה' אצפה, אוחילה לאלקי ישעי, ישמעני אלקי":

> והנה, "אני" פרושו יראה. המלה אני רומזת תמיד ליראה, ריחוק והטלת אימה. מדוע? כמו אדם גבור אומר אני הוא, וכן אני ה' דעו מי גוזר עליכם, כן פירש רש"י. יש כאן ריחוק ופער, היוצרים יראת הרוממות כלפי ה' יתברך. מכך ניתן ללמוד גם לגבי עבודת הנפש שלנו, כי כל מודעות עצמית והדגשת האני באים מתוך צמצום, פחד וצורך לשמור על מקומי. ומה עושים ביראה הזו? וזה "ואני בה' אצפה", לשון "צפוי למזבח", כמו על כל פשעים תכסה אהבה. פירוש: "אני" את היראה, "בה'" הוא האהבה [כידוע ששם הוי' הוא שם הרחמים], "אצפה" – אכסה.

מסופר כי אצל הבעל שם טוב, היתה שרויה שמחה תמידית על פניו. את יראתו העצומה טמן עמוק בלבו ולא גילה ממנה כלפי חוץ, אך בימים הנוראים התהפכה התמונה: השמחה עברה אל חדרי הלב, ואילו היראה הופגנה בגלוי. אמרה זו של החוזה [בגימטריא הוי'], מתאימה להסברו של הרבי כי בכדי להביא את המשיח יש לשמוח תמיד ובגילוי – אפילו בימים נוראים. השמחה היא בת זוג טבעית לאהבה בה מצפה החוזה את היראה הטמונה בלב.

> ואז, כשיהיה כן, "אוחילה לאלקי ישעי" הוא מקום הגאולה, "ישמעני אלקי", פירוש: יקבצני. כמו "וַיִּשְׁמַע שאול את העם". כי זה הוא בעקבות משיחא, ויהיה הגאולה.

נערך ע"י תלמידים – לא מוגה. טל' – 054-8425801. לפניות ותגובות, לתרומות להוצאת העלון, ולקבלת העלון בדוא"ל: ozby208770@gmail.com
להאזנה לשיעורי וניגוני רבינו שליט"א: 079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח ליריידים כשרים. להצטרפות לקבלת השיעורים בדוא"ל פנו אל: itiel@pnimi.org.il